

Bahadır KURT

*Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora Öğrencisi
Kütahya/TÜRKİYE
bhdrkrt@hotmail.com
ORCID *

**XVI. YÜZYIL DİVAN ŞAİRİ EMİREK VE
ŞAİRİN KÜTAHYA BELEDİYESİ
MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ
24431/2 NUMARADA KAYITLI
MECMUADA YER ALAN
YAYIMLANMAMIŞ ŞİİRLERİ**

XVI. CENTURY DIVAN POET EMİREK AND HIS
UNPUBLISHED POEMS NUMBERED 24431/2 IN
KUTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI
YESİL LIBRARY

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Yükleme Tarihi: 07.02.2020
Kabul Tarihi: 25.03.2020
Yayımlanma Tarihi: 01.04.2020

Article Information: Research Article
Received Date: 07.02.2020
Accepted Date: 25.03.2020
Date Published: 01.04.2020

İntihal / Plagiarism

Bu makale **turnitin** programında taranmıştır.
This article was checked by **turnitin**.

Atıf/Citation

Kurt, Bahadır. "XVI. Yüzyıl Divan Şairi Emîrek ve Şairin Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 24431/2 Numarada Kayıtlı Mecmuada Yer Alan Yayımlanmamış Şiirleri", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal Of Academic Literature]*, Yıl 6, Sayı 12, Bahar 2020, s. 220-258.

Kurt, Bahadır. "XVI. Century Divan Poet Emîrek and His Unpublished Poems Numbered 24431/2 in Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Library", *Hikmet-Journal Of Academic Literature*, Year 6, Volume 12, Spring 2020, p. 220-258.

hikmet.686131

Bahadır KURT

**XVI. YÜZYIL DİVAN ŞAİRİ EMİREK VE ŞAİRİN KÜTAHYA BELEDİYESİ
MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ 24431/2 NUMARADA YER ALAN
YAYIMLANMAMIŞ ŞİİRLERİ**

**XVI. CENTURY DIVAN POET EMİREK AND HIS UNPUBLISHED POEMS NUMBERED
24431/2 IN KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL LIBRARY**

ÖZ

Emîrek, XVI. yüzyıl divan şairlerindedir. Şairliğinin yanında tıp, felsefe, hat ve musiki gibi çeşitli ilim ve sanat dallarındaki maharetleriyle de sarayın ilgisine nail olmuştur. Dönemin önemli ailelerine mensup olan şair, anne tarafından Seyyid soyundan gelmektedir. Biyografik kaynakların bazılarında bir divanın varlığından söz edilmekteyse de şairin bu eseri şu ana kadar ele geçmemiştir. Öte yandan bazı tezkire ve mecmualarda şaire ait manzumelere tesadüf edilmektedir.

Çalışmamızda, Emîrek'e ait yirmi beş adet Türkçe şiir yer almaktadır. Bu şiirlerden hareketle şairin hayatı ve edebi üslubuyla ilgili çıkarımlarda bulunmaya çalışacağız. Elde ettiğimiz veriler, şairle ilgili kaynaklarda geçen bilgilerin daha net anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Makalemiz Emîrek'in daha önce yayınlanmamış şiirlerini bilim dünyasının istifadesine sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelime: Divan edebiyatı, XVI. yüzyıl divan şiiri, mecmua, Emîrek, Mîrek

ABSTRACT

Emîrek is a 16th century divan poetrist. In addition to his poetry, he has also attracted the attention of the palace with his skills in various sciences and arts such as medicine, philosophy, calligraphy and music. He belongs to one of the important families of the period and he is a Seyyid from his mother side. Some of the biographical sources mention a divan of Emîrek. However, this work of the poet has not been recovered yet. On the other hand it is possible to trace some of his poems in different biography and poetry collections.

In our study, there are twenty-five Turkish poems by Emîrek. Based on these poems, we will try to make inferences about the poet's life and literary style. Our data will help to understand the information in the biographical sources about the poet more clearly. Our article aims to present the previously unpublished poems of Emîrek to the benefit of the scientific world.

Keywords: Divan literature, XVI. century divan poetry, magazine, Emîrek, Mîrek

Giriş

Divan edebiyatı, başlangıcından sonuna kadar geniş bir sahada gelişim göstermiştir. Bir divana sahip olsun olmasın biyografik kaynaklarda ismi zikredilen binlerce şair bu alanda hünerlerini sergilemiştir. Bu geniş kadronun verdiği eserleri tam manasıyla anlamak için yalnızca meşhur şairleri ve eserlerini irdelemek yeterli olmayacaktır. Bu yüzden bu alanda eser veren sanatçıları ve eserlerini bir bütün olarak düşünmek gerekmektedir.

Bu sahada şiirlerini bir araya getiremeyen divan oluşturamayan birçok şairin varlığı bilinmektedir. Bununla beraber divanın varlığı söz konusu olduğu halde bu eserlerinin günümüze kadar ulaşmamış şairlerin de bulunduğunu kaynaklardan öğrenmekteyiz. Bu durumda olan şairlerin şiirlerine ulaşma hususunda da bizlere yardımcı olan başlıca kaynak mecmualardır.

Mecmualar, ismi biyografik kaynaklarda zikredilmeyen veya divanları ele geçmeyen birçok şairin şiirlerinin ortaya çıkarılmasına yardımcı olmuştur. Biz de bu çalışmamızla Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 24431/2 numarada kayıtlı mecmuadaki XVI. yüzyıl şairlerinden Emîrek'in Türkçe şiirlerini edebiyat âleminin istifadesine sunmayı amaçladık. Bu konunun çalışılması hususunda tavsiye ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen Doç. Dr. Ersen Ersoy'a şükranlarımı sunarım.

Çalışmamıza konu olan mecmua, Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 24431/2 numarada kayıtlıdır. Farklı eserlerin parçalarının birleşmesiyle muhtelif yazı ve kâğıt türlerinden meydana gelen mecmuanın 1^a-132^a varakları arasında hikâyeler, hadis nakilleri, bah ile ilgili iktibaslar, yıldızname ve fütüvvetnameden alıntılar ve muhtelif şairlerden şiirler bulunmaktadır (Ersoy 2019: 867). Emîrek'in Türkçe dışındaki şiirleri de bu mecmuada bulunmaktadır. Mecmuanın 107^a ve 125^a varakları arasında şaire ait kırk bir adet Farsça gazelin yanında yine Farsça olarak kaleme alınmış kıt'alar, rubailer ve matlalar yer almaktadır. Mecmuanın 125^a-130^b varakları arasında ise çalışmamıza konu olan Emîrek'e ait Türkçe şiirler bulunmaktadır.

1. Emîrek'in Hayatı

1.1. İsmi ve Mahlası

Âşık Çelebi ve Riyâzî, şairin isminin "Mustafa" olduğunu naklederken diğer kaynaklar şairin ismi hakkında bilgi vermemektedir. Yine aynı kaynaklar şairin mahlasını Emîrek veya Mîrek olarak göstermektedir. (Kılıç, 2010: 371, Kutluk, 1989: 184, İsen, 1990: 319, İpekten vd. e-kitap: 131, Solmaz, e-kitap: 272, Sungurhan, e-kitap: 31, Açıkgöz, e-kitap: 302-303, Sâmi, 1881: 1041) Bu hususta en açık bilgiyi Âşık Çelebi vererek şairin mühür beytini nakletmektedir:

Şâh-râh-ı Ka' be-i maksûd râ hâdî-i 'ays

Bende-i kemter Emîrek Mustafa ibni Üveys

(*Maksat Kabesinin yolunda deve sürücüsü, değersiz kul, Üveys oğlu Emîrek Mustafa*) (Kılıç, 2010: 371)

Bu beyitten de anlaşılacağı üzere şair, ismini Mustafa; mahlasını da Emîrek olarak bildirmiştir. Şairin mahlasını vezin gereği “Emîrek” ve “Mîrek” olarak kullandığı görülmektedir.

Emîr (امير), kelime olarak “Bir kavmin, bir şehrin başı, beği veya büyük bir hanedana mensup kimse.” anlamlarına gelmektedir (Devellioğlu, 2007: 218). Mîr (مير) ise; “amir, baş, bey” gibi anlamları karşılamaktadır (Devellioğlu, 2007: 651). Buradan hareketle bu iki kelimenin sonuna (ـك) ekinin eklenmesiyle kelimelere bir tevazu anlamının verildiği ve mahlasın “*küçük bey, küçük efendi*” anlamlarına geldiği söylenebilir. Şairin bu mahlası seçmesiyle ilgili kaynaklarda ve şiirlerinde herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır.

1.2. Doğum Yeri, Doğum Tarihi ve Memleketi

Emîrek'in doğum tarihi ve yeri hakkında kaynaklarda detaylı bilgi bulunamamıştır. Riyâzî bu hususta “*İstanbul'dur*” (Açıkgöz, e-kitap: 302) demekle yetinirken Ahdî, *Gülşen-i Şu 'arâ*'da “*İstanbul'a mülhak kasaba-i Eyyûb-ı Ensârî 'aleyhi'r-rahmetü'l-Bârîdendür.*” demektedir (Solmaz, e-kitap: 272).

Âşık Çelebi'nin naklettiği beyitten şairin İstanbul'da doğduğu sonucuna varılabilir.

El-minnetu lillâh ki neyem çün dihiyân gûl

Ferzend-i Sitânbûlem ü ferzend-i Sitânbûl

(*Allah'a şükür, köylüler gibi aptal değilim. İstanbul çocuğuyum, İstanbul çocuğu*) (Kılıç, 2010: 374)

Şairin memleketi hakkında ise kaynakların “*acemzâdedir*” şeklindeki beyanlarından İranlı olduğu çıkarılabilir. (Kılıç, 2010: 371, Kutluk, 1989: 184, İsen, 1990: 319, İpekten vd. e-kitap: 131, Solmaz, e-kitap: 272, Sungurhan, e-kitap: 31, Açıkgöz, e-kitap: 302-303)

1.3. Ailesi

İlk dönem biyografik kaynaklarda şairin babası, Hekim Molla Üveys olarak zikredilmektedir (İpekten vd. e-kitap: 131, Kılıç, 2010: 371, Kutluk, 1989: 184, Açıkgöz, e-kitap: 303). Fakat son dönem kaynaklara bakıldığında şairin babasının ismi ile ilgili karışıklık meydana geldiği göze çarpmaktadır. Şemseddin Sami, şairin babasının ismini İdris olarak göstermektedir. (Sami, 1881: 1041). Şevket Süreyya şairin babasını İdrîs-i Bitlisî olarak kaydetmiştir (Süreyya, 1996: 1147). Nail Tuman da Emîrek maddesinde şairin babasını Hekim Molla Üveys olarak gösterdiği halde İdrîs-i Bitlisî maddesinde “*Emîrek mahlaslı Mustafa Çelebi'nin babasıdır.*” demektedir (Kurnaz ve Tatçı, 2001: 992). Sonuç olarak şairin çağdaşı olan kaynaklarda verilen bilgilerden ve şairin “*Bende-i kemter Emîrek Mustafa ibni Üveys*” mısrasından yola çıkılarak babasının dönemin Acem hekimlerinden olan Molla Üveys olduğu söylenebilir.

Sehî Bey, şair hakkında “*âl-i Resûldür*” ifadesini kullanmaktadır (İpekten vd. e-kitap: 131). Şairin anne tarafından Seyyid olduğu Âşık Çelebi’nin “*Ana cânibinden Seyyid Murtaza’ya duhterzâdedür.*” sözlerinden anlaşılmaktadır (Kılıç, 2010: 371).

Emîrek’in kendisi gibi şair olan Mehemed isimli ve Nâmî mahlaslı bir oğlunun olduğu da kaynaklarda geçmektedir. Beyânî, eserinde Nâmî hakkında şu değerlendirmeyi yapmaktadır: “*Mahmiye-i Kostantiniyyedendür. Nâmî Mehemeddür. Mukaddemâ mezkûr olan zâhirü’n-neseb zâhirü’l-haseb Seyyid Emîrekün ferzend-i siyâdetmendidür. Merhûm Mu‘allimzâdeden mülâzım olup medâris-i şerîfede müdârese üzredür. Fünûn-ı ma‘ârifde mâhir latîf nazma kâdirdür.*” (Sungurhan, e-kitap: 202). Nâmî’nin babası gibi hat sanatıyla ve şiirle meşgul olduğunu Kınalızâde şu ifadelerle bildirmektedir: “*Hüsn-i hattı dahı makbûl eş‘âr u ebyâtı gibi hüsn-i kabûle mevsûl olmışdur.*” (Kutluk, 1989: 967). Kâtip Çelebi de *Keşfü’z-Zunûn*’da Nâmî’nin bir *Divan*’ının olduğunu ve H.1013’te öldüğünü ifade etmektedir (Kâtip Çelebi, 2014: 669).

1.4. Eğitim Hayatı ve Mesleği

Şairin eğitim hayatı ve mesleği, onun hakkında değerlendirme yapılırken üzerinde durulması gereken önemli hususların başında gelmektedir. Çünkü bir divan şairinin, divan edebiyatı kaynaklarından tam manasıyla faydalanabilmesi için hiç şüphesiz ilim sahibi olması ve bu yolda gayret göstermesi gerekmektedir. Emîrek’in de böyle bir düşünceye sahip şairlerden olduğunu çeşitli ilim ve sanat dallarındaki maharetlerinden anlamak güç değildir.

Şairin eğitim hayatı ve hocası hakkında eldeki kaynaklarda bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklar şair hakkındaki değerlendirmelerinde onun tıp, felsefe, musiki, hat sanatı ve diğer muhtelif alanlarda maharet sahibi olduğunu ifade etmektedir.

1.4.1. Hekimliği

Babası gibi döneminin önemli hekimlerinden olan Emîrek hakkında Âşık Çelebi, şairin devlet kapısında hekimlik yaptığını şu şekilde belirtir: “*...der-i devletde olan hâssa etibbâdan...*” (Kılıç, 2010: 371). Kınalızâde de bu hususta benzer ifadeler kullanmaktadır: “*...dergâh-ı selâtîn-i Âl-i ‘Osmânda hakîm-i vazîfedâr...*” (Kutluk, 1989: 184). Ahdî, “*...padişâhımızun bâb-ı hümayûnunda mânend-i Eflâtûn hekîm-i hâzık...*” ifadeleriyle Emîrek’in Eflatun gibi işinin ehli bir saray hekimi olduğunu söyler (Solmaz, e-kitap: 272).

Emîrek, tıp ve felsefe konusundaki maharetinde de mağrurluğu elden bırakmamıştır. Âşık Çelebi bu hususta “*Tıbb u hikmetde Calînusdan belki çak Mesîhâdan dem ururdu.*” diyerek şairin kendini İslâm tıbbını etkileyen ünlü Antik Roma tabip ve filozofu Câlînûs’tan (Galen, Galien) üstün gördüğünü hatta ölüleri diriltiren Mesih’le kendini bir tuttuğunu ifade etmektedir (Kılıç, 2010: 372).

1.4.2. Hattatlığı

Şair, hattatlığını methederken kendini İbn Mukle (ö. 328/940) ve Yakut Müsta‘simi (ö. 698/1299) gibi üstatlarla kıyaslamış ve kendi sanatını onlarınkinden üstün tutacak kadar mübalağa yapmıştır. Bu hususu Âşık Çelebi, “*Hüsn-i hatta İbni Mukle’yi aynuma almam ve hatt-ı Yâkût’ı kirpüğümüne salmam diyü ögünürdi.*” satırlarıyla dile getirmiştir (Kılıç, 2010: 372).

1.4.3. Musikişinaslığı

Kaynaklarda şairle ilgili olarak en fazla müzikle olan ilişkisine değinilmiştir. Şairin musiki ile olan ilişkisini detaylı olarak anlatan Âşık Çelebi, “*...gerçi kasîrû’l-kâme idi, ammâ ma ‘rifetde sâhib-i yed-i tûlâ olup her fende eli var idi. Hoş-edâ vü hûb-sadâ latîf-elhân u nefîs-âvâz sâzun envâ ‘ında kâr-sâz ilm-i edvârda nağme-perdâz nây u kemânçe vü tanbûr ile dem-sâz idi. Alan bir kıldan alur diyü bir sâz ile kanâ ‘at itmeyüp her kıldan çalar ve şevk ü şegabdan hod-fürûşlıkda kendü çalar kendü oynardı. Ol vakt ki gazel okıyup sadâ iderdi, murâdî üzre nagmeye nefesi müsâ ‘ade itmese ya omuzı ile yâhud müzevvecesi ile edâ iderdi. Ve nefesinde müsâ ‘ade olmaduğundan âh benüm nermlerüm âh benüm nermlerüm diyü nermlerine medh ü senâ iderdi...*” ifadeleriyle şairin musikişinaslığı hakkında önemli detaylar vermektedir (Kılıç, 2010: 371-372). Kınalızâde şairle ilgili “*Sâzun aksâmında mahâret-i tâmmı olduğundan gayrı mâlik-i hüsn-i sadâ idi.*” demekle yetinirken Beyânî de bu hususta “*Hoş âvâz ve sâzın her kısmında mümtâz idi.*” ifadelerini kullanmıştır (Kutluk, 1989: 184, Sungurhan, e-kitap: 31). Sehî Bey de şairin müzik aletleri konusunda ki hünereinden övgüyle bahseder: “*Sâz ilminde bî-nazîr-i sihr-âferîn bir nice sâz çalmakda kâdir ve her perdede bir niçe engîz itmege mâhirdür.*” (İpekten vd. e-kitap: 131).

Kaynaklardan elde ettiğimiz bu bilgiler doğrultusunda Emîrek’i meclislerde yer alan hem hanende hem de sazende sınıflarına dâhil edebiliriz. Nitekim II. Selim’in içki meclislerinde her daim hanende olarak yerini almıştır (Gökdoğan, 2002: 186). Bu konuda *Atrabû’l-âsâr* isimli eserin bir yazma nüshasının 1a sayfasında şairin II. Selim’in meclislerindeki nedimlerinden olduğu hususu şu şekilde ifade edilir: “*Mîrek nâm Acemzâde-i hoş-nihâd Sultan Selîm Hân-ı Sâni Hazretleri’nin nüdemâ-yı bezm-ârâlarından idiler.*” (Korkmaz, 2014: 214).

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere tezkire yazarları şairin musikideki hünereinden övgüyle bahsetmektedir. Şair; ney, kemençe ve tambur çalacak kadar sazın her türlüşünde hüner sahibidir. Emîrek, sesinin güzel olmasına karşın yüksek perdelere çıkamaz bu açığını da omuzlarını ve başını sallayarak kapatmaya çalışmış. Bu durumu Ersu Pekin şöyle açıklamaktadır:

“*Meninski, yumuşak anlamındaki “nerm”in şarkı söylerken ses gücünün zayıflaması karşılığını da vermiştir. Bir akıl yürütmeye izin verilecek olursa: Âşık Çelebi’nin “Ve nefesinde müsâ ‘ade olmaduğundan, Mısra: Ah benüm nermlerüm ah benüm nermlerüm diyü nermlerine medh ü senâ iderdi” anlatımında “nerm” sözcüğünü ciğer diye anlayacak olursak, Âşık Çelebi, Emîrek’in ciğerlerinden*

yakınmasını, “medh ü senâ” diyerek tarizle anlatmayı yeğlemiş olmalıdır. “Nermlerim” demesine bakarak vücudunun bir organından, doğaldır ki ses üretmeye yarayan bir organından söz etmiş olmalıdır; Aşık Çelebi’nin burada “nerm” sözcüğünü ciğer anlamında kullanmış olma olasılığı vardır. Böyle düşünürsek omzuyla yapmaya çalıştığı vibratoyu, ağız veya gırtlakıyla da sesin titreştirilmesi, çiftlenmesi (tezvic edilmesi) yoluyla da sağlayabilir. Bu biçimde yorumlarsak “müzevence”nin, belki de süsleme ifade eden bir “müzik terimi”(?) olarak ses titreşimi anlamını taşıdığını, ihtiyatla da olsa, çıkarsayabilir miyiz?” (Pekin, 2012: 518).

Riyâzî, Emîrek’in sesinin güzel ve yumuşak olduğunu tiz seslere çıkamadığını bu sebeple gazel okurken elleri, omuzları ve kafasını da kullandığını şu şekilde ifade eder: “Hoş-âvâz u terâne-perdâz idi. Ammâ sadâsı gâyet nerm olmagla nagmeye müsâ’id olmayacak, yâ elin yâ omzın ya başında müzevecenin tahrîk ile edâ iderdi.” (Açıkgöz, e-kitap: 303).

1.5. Kişiliği ve Fizikî Özellikleri

Şairin kişiliği hakkında değerlendirme yapan bütün kaynaklar, onun mahareti olduğu tüm alanlarda kendini beğenmiş tavır sergileyen kibirli bir kişiliğe sahip olduğunu ifade etmektedir. Kınalızâde Hasan Çelebi “...hayli hod-bîn ü hod-nümâ kimesne idi.” derken Beyânî “hod-pesendlik lâzımı olmagla “menem diğer nîst” dir idi.” kaydını düşerek şairin “benim, başkası yok” düşüncesinde olduğunu ifade etmektedir (Kutluk, 1989: 184, Sungurhan, e-kitap: 31). Bu hususta mecmuanın 119^a varağında yer alan ve şaire ait “der medh-i hod” başlıklı Farsça kıt’ada mealen: “Faziletlerle ve hünelerle süslü çok iş yapan biriyim. Bu asırda bu bendeden başkası daha yoktur. Benim katımda dil konuşmak çok kolaydır. Arapça, Farsça ve Türkçe benim için birdir.” diyerek kaynaklarda kişiliği ile ilgili yapılan değerlendirmelerin doğruluğunu tasdik etmektedir.

Bu kişilik özelliklerinden dolayı etrafında fazla insan barındırmayan şair, halktan uzak ve yalnız bir şekilde Eyüp’teki evinde zamanını geçirmiştir (Kılıç, 2010: 372). Aşağıdaki beyitte de görüldüğü gibi şair kendini İstanbul çocuğu olarak nitelendirerek köylü halkı aşağılamaktadır:

El-minnetu lillâh ki neyem çün dehiyân gûl

Ferzend-i Sitânbûlem ü ferzend-i Sitânbûl

(Allah’a şükür, köylüler gibi aptal değilim. İstanbul çocuğuyum, İstanbul çocuğu.) (Kılıç, 2010: 374).

Âşık Çelebi, şairin dış görünüşü ve edasıyla ilgili olarak Acemâne tavır ve tarza sahip olduğunu kıyafeti ve davranışlarının zarif ve hekimâne olduğunu şöyle dile getirmektedir: “Tavr u tarzı Acemâne idi libâs u evzâ ‘ı hekimâne vü zarîfâne idi.” (Kılıç, 2010: 372).

Şairin kısa boylu olması kaynaklarda geçen fiziki özelliklerindedir. Kınalızâde bu hususta “*Lîkin kûteh-kâmet ü kasîr-bâlâ...*” derken Âşık Çelebi “...*gerçi kasîrû'l-kâme idi...*” demektedir (Kutluk, 1989: 184, Kılıç, 2010: 371).

Emîrek, kısa boyundan dolayı mahlasıyla onu alaya almak isteyenlere şu Farsça kıtayı yazarak cevap vermiştir:

Kûçekî mâni‘ -i büzürgî nîst
Ger turâ âgehîst hâce hakîm
Nîst kûhî zi Tûr kûçekter
Bes büzürgest lîk nezd-i ‘alîm
Râstî-i merâ derîn da‘ vî
Şâhid-i ‘âdilest Şâh Selîm

(*Eğer bilersen ey bilge efendi, kısa boyluluk büyüklüğe engel değildir. Tur’dan küçük bir dağ yoktur. Fakat Tur bilen katında çok büyüktür. Bu iddiamın doğruluğunda Şah Selim âdil bir şahittir.*) (Kılıç, 2010: 372-373).

1.6. Ölümü

Âşık Çelebi, *Meşâ‘irü’s-Şu‘arâ*’da şairle ilgili bilgi verirken ondan merhum diye bahsetmektedir. Çelebi’nin eserini H.976/M.1568 tarihinde tamamlamış olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda şairin ölüm tarihini bu tarihten önce almak sağlıklı olacaktır. Şairin ölüm tarihini kesin olarak yalnızca Mehmed Süreyya *Sicill-i Osmanî*’de H.960/M.1552 olarak vermektedir (Süreyya, 1996: 1147). Bu kaynak haricinde şairin ölüm tarihi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1.7. Divanı

Şairin divanının varlığıyla alakalı olarak ilk dönem tezkirelerinde yalnızca Ahdî’nin *Gülşen-i Şu‘arâ*’sında “*tertîb-i dîvân itmîşdür.*” şeklinde bir kayıt vardır. Fâizî, *Zübdetü’l-Eş‘âr*’da verdiği üç beyit örneğini şairin divanından aldığını “*müretteb dîvânı görölüp andan intihâb olundu*” kaydıyla bildirmektedir (Kayabaşı, 1997: 510). Kâtip Çelebi de *Keşfü’z-Zunûn*’da şairin bir divanı olduğunu belirtmektedir (Kâtip Çelebi, 2014: 669). Bu divan henüz ele geçmemiştir.

2. Edebi Kişiliği

2.1. Dil ve Üslubu

Emîrek’in elimizde olan şiirlerinden yola çıkarak üslubu hakkında çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Türkçe şiirlerindeki dili döneminin dil estetiğine göre sadedir çok fazla ağır ve ağıdalı değildir. Şair, üç dilin de inceliklerine vâkıf olmuş; Arapça, Farsça ve Türkçe birçok şiir yazmıştır. Şiirlerinde aruz hataları fazla değildir. Kasidelerinin çoğunun mülemma (karışık dilli) tarzda olduğunu da kaynaklardan öğrenmekteyiz.

Emîrek, mutasavvıf bir şair olmamakla birlikte din ve tasavvufla ilgili remizlere de divan edebiyatının klasik yapısı çerçevesinde şiirlerinde yer vermiştir. Ayrıca şiirlerinde ayet, hadis ve Arapça iktibaslar görülmektedir:

Ṭab¹ -1 bāğı kim revāndur āb-1 nazmı gösterür
Şīve-i *cennāti tecrī tahtehe'l-enhār¹* şī¹ r [g.16/4]

Nīl-i eşküm çüb ḳaddümle berāber olduğın
Görüp ol Yūsuf-ruḫ aydur *istevē'l mā ve'l-ḫaşeb²* [g.3/3]

Elimizdeki şiirlere bakılarak şairin âşıkâne bir üslûba sahip olduğunu söylemek mümkündür. Emîrek, şu beyitte *Ben aşk padişahıyım, aşk meydanında sevgilinin saçları çevgan, gümüş gerdanı da toptur* diyerek kendini aşk padişahı ilan etmektedir:

Şāh-1¹ aşkam oldu meydān-1 muḫabbetde baña
Anberīn gīsūsı çevgān ḡabḡab-1 sīmīni ṭob [g.2/3]

Sevgili tarafından semtinin köpeği olarak görülen şair, *Sevgili, çaresiz Mîrek'e semtimin köpeği demiş âşıklar içinde bundan hoş lakap olur mu* diyerek bu durumdan hoşnut olduğunu göstermektedir:

Mîrek-i bī-çāreye dilber seg-i kūyum dimiş
Olmaya yārān içinde aña bundan hoş laḳab [g.3/5]

*Latīf Tezkiresi'*nde de bahsedildiği gibi Emîrek, manzumelerinde atasözleri, deyimler ve kalıplaşmış ifadeleri de ustalıkla kullanmıştır. Şairin aşağıdaki beyitleri atasözü ve deyim kullanıma uygun örneklerdir:

Hālīḳ çü bildi balıḳ eger bilmese ne ḡam
Anlar ki *eylik itdiler ırmaḡa şaldılar* [g.11/5]

Bir günlük olan beglige beglik dinilür çün
Vaşl-1 ruḫ-1 cānāna dime bīş ya kemdür [g.20/3]

Şol nīk-baḡt zen kim olur dürüst peymān
Zen dime aña zinhār ol *sözünñ eridür* [g.23/3]

Divan edebiyatında sıklıkla kullanılan Leyla ile Mecnun, Ferhad ile Şirin gibi önemli halk hikâyeleri ve kahramanları, dini ve mitolojik kahramanlar, astroloji, musiki ve sosyal hayatla ilgili unsurlar da Emîrek'in şiirlerinde yer

¹ "Altlarından ırmaklar akan cennetler vardır." Kuran, 2/25

² "Su ve çubuk aynı seviyeye geldi."

almaktadır. Ayrıca şair, Hâce Eyyûb Pârsâ'nın *Esrârü'l-Guyûb*'u, Ebû Talib el-Mekkî'nin *Kûtü'l-Kulûb*'u Genceli Nizâmî'nin *Mahzenü'l-Esrâr*'ı, Molla Câmi'nin, *Tuhfetü'l-Ahrâr*'ı gibi önemli dini-tasavvufi eserlerin isimlerini de şiirlerinde zikretmiştir.

Şiirlerinde en fazla fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün kalıbını tercih eden Emîrek, remel, hezec, muzari ve müctes bahirlerinde sekiz farklı aruz kalıbı kullanmıştır. Diğer divan şairleri gibi Emîrek de hayallerini bu aruz kalıbıyla daha rahat ifade etmiştir. Buna göre yirmi beş şiirden on ikisi bu kalıba göre yazılmıştır. Şairin şiirlerinde kullandığı aruz kalıpları ve kullanım sayılarını gösterir tablo aşağıdaki gibidir:

Vezin	Kullanım Sayısı
fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün	12
fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün	1
fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün	1
mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün	4
mefâ' ilün/ fe' ilâtün/ mefâ' ilün/ fe' ilâtün	1
mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün	1
mef' ülü/ fâ' ilâtü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün	3
mef' ülü / fâ' ilâtün / mef' ülü / fâ' ilâtün	1
mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün	1
Toplam	25

Gazeller beş, altı, yedi ve dokuz beyitten oluşmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere yirmi beş gazelden on dördü beş beyitten müteşekkildir. Ayrıca mecmuanın sona ermesinden dolayı yirmi beşinci gazel eksik kalmıştır. Altıncı, yedinci ve yirmi üçüncü gazeller birer müzeyyel gazel özelliği taşımaktadır.

Emîrek, beşinci gazeli Çağatay Türkçesi ile şiir yazma geleneğine uygun olarak kaleme almıştır. Burada Doğu Türkçesi'nin ve Ali Şir Nevâyî'nin (ö. 1501) Osmanlı şiirindeki etkisine değinmek yerinde olacaktır.

Osmanlı şairlerinin Doğu Türkçesi ile şiir yazma geleneği, XIV. yüzyılda Şeyyad Hamza ile başlayıp XVIII. yüzyılda Nedim ve Şeyh Galib'e kadar uzanmaktadır (Sertkaya, 2004: 129). Bu durum, Ali Şir Nevâyî'den önce de Oğuz lehçesi ile şiir söyleyen şairlerin Doğu Türkçesi'ne ilgi duyduklarını göstermektedir (Ersoy, 2012: 18). Nevâyî'nin divanlarının Basîrî tarafından XV. yüzyılda Anadolu'ya getirilmesi, Çağatayca'nın dil özelliklerinin ve Nevâyî'nin sanatının Osmanlı şairleri tarafından tanınıp yayılmasına vesile olmuştur. Özellikle XVI. yüzyılda Osmanlı şairleri, Nevâyî'ye yazdıkları nazireler ve bağımsız şiirlerle bu dildeki örnekleri çoğaltmışlardır (Sertkaya, 2004: 138). Kimi şairler Nevâyî'yi bir üstâd olarak kabul ederek kendilerini, İranlı ünlü sanatçıların yanında Nevâyî ile de kıyaslamışlardır. Bu durum bize, Fâtih'ten Kanunî döneminin sonuna kadar olan devrede Osmanlı edebiyatı üzerinde Çağatayca'nın, özellikle de Nevâyî'nin etkisinin oldukça fazla olduğunu göstermektedir (Çavuşoğlu, 2011: 34).

Şair, kimi şiirlerini redif olmadan kaleme almışsa da genel olarak şiirlerinde ek ve kelimelerle oluşturduğu redifleri kullanmıştır. Ayrıca "-um Ca'fer" redifli yirmi ikinci gazel özel isimle kurulmuştur. Şairin kafiye ve redif kullanımı genel olarak klasik divan şiiri tertibine uygundur. Şair, kafiye olarak en fazla mürdef kafiye tercih etmiştir. Şiirlerinde kimi zaman kafiye tekrarları görülmektedir. Şiirlerin beyit sayıları, kafiye ve redifleri aşağıda tablo halinde gösterilmiştir:

Gazel sırası	Beyit sayısı	Kafiye	Redif
1	7	-âm	-olsun sana
2	5	-ûb	-
3	5	-eb	-
4	9	-âk	-ıla sohbet
5	7	-ûd	-
6	6	-ân	-dan ümîd
7	5	-ân	-dan ümîd
8	5	-ân	-um sandılar
9	5	-â	-satar
10	7	-â	-satar

11	7	-ag	-a saldılar
12	5	-eh	-dür
13	5	-âm	-ıdur
14	5	-ân	-umar
15	6	-âr	-ş'ir
16	5	-âr	-ş'ir
17	5	-âyık	-dur
18	5	-âm	-akar
19	5	-em	-ler
20	7	-em	-dür
21	5	-ân	-olur
22	7	-ân	-um Ca'fer
23	7	-er	-idür
24	5	-il	-dur
25	4	-yil	-dür

2.2. Kaynaklara Göre Şairliği

Emîrek, şairlikte de mağrur bir tavır sergileyerek kendinden başka şairlere pek değer vermemiştir. Âşık Çelebi, “*Hod-bînlikden Câmî karındaşumuz ve Hâfız seabkâdâşumuz diyü selefi yâd eylemekde mütekebbirâne idi.*” diyerek şairin, Câmî ve Hâfız gibi büyük sanatçılarla kendini bir tuttuğunu bunu dile getirirken de kibirli bir eda içinde olduğunu ifade etmektedir (Kılıç, 2010: 372). Bu hususa örnek olarak aşağıdaki beyit gösterilebilir:

Mîrek zücâc-ı câmunuñ evşâfın eyle şâf

Tâ nazm-ı pâkuña diyeler şî' r-i Câmîdür [g.13/5]

Âşık Çelebi, eserinde şair hakkında Arapça, Farsça ve Türkçe şiirlerinin bulunduğunu, devlet büyüklerine kasideler sunduğunu ve bu kasidelerinin

çoğunun mülemma (karışık dilli) tarzda olduğunu söyleyip manzumelerinden örnekler vermektedir (Kılıç, 2010: 371-379).

Kınalızâde Hasan Çelebi: “nazmı selâsetden dûr ve kelâmı lutfu hâletden mehcûr degildir.” diyerek şairin şiirlerinin açık, akıcı ve âhenkli olduğunu; sözlerinin ise güzellik ve keyfiyetten uzak olmadığını ifade eder (Kutluk, 1989: 184).

Latîfî, şairin atasözü ve deyimlerle örülü gazellerinin ve muhayyel şiirlerinin bulunduğunu belirtmektedir. (İsen, 1990: 319).

Ahdî, *Gülşen-i Şu ‘arâ’* da şairin şiirde hüner sahibi olduğunu iki dilde de şiirinin çok olduğunu ve her dilin inceliklerine uygun şekilde şiirler yazan bir şair olduğunu şöyle ifade eder: “şi ‘rûn aksâmında mâhir ve iki zebân ile nazmı vâfir ve her bir dilün edâsında gereği gibi şâ ‘irdür.” (Solmaz, e-kitap: 272).

2.3. Şiir ve Kendi Şiiri Hakkındaki Düşünceleri

Şairin şiirle ilgili görüşlerini şi‘r redifli 15. ve 16. gazellerde açıkça görmek mümkündür.

Şair, şiir yazmanın haram olduğunu düşünenler için, eğer şiir haram olsaydı Molla’nın ve Attar’ın şiir yazmayacağını dile getirmektedir:

Münker ü menhî imişse nazm-ı şi‘r olur mıdı

Kâr-ı Mollâ fikr-i nazm u güfte-i ‘Attâr şi‘r [g.15/2]

Yine şair, şiir yazmanın haram olmadığı düşüncesini desteklemek için Hz. Muhammed’in Hassân b. Sâbit, Abdullah b. Revahâ ve Kâ‘b b. Mâlik gibi şairlerle olan ilişkisini anımsatmıştır:

Olmasa ey müdde‘î ger şîve-i ebrâr şi‘r

İstimâ‘ eyler midi hiç Aḥmed-i Muḥtâr şi‘r [g.15/1]

Şair, şu beyitte şiirden anlamayanları mücevherle katırboncuğunu ayırt edemeyenlere benzeterek eleştirir:

Nazm-ı gevher-bâr ḳadri ehline ma‘lûmdur

Gerçi ḥarmühreyle birdir şimdi gevher-bâr şi‘r [g.15/5]

Emîrek, kendi şiirlerinde noksan olabileceğini fakat ayıbı olmadığını söylemektedir:

Lâf-ı kemâl ururmuş dirlir **Emîrek** için

Noḳşânı çokdur ammâ ol ‘aybdan berîdür [g.23/5]

Emîrek, her ne kadar aşk ustalarının içinde övüncüm fakirlik olsa da şairlerin en güzel söz söyleyeni benim, diyerek kendini methetmektedir.

Erbâb-ı ‘aşḳ içinde faḳr oldı faḥri anuñ

Gerçi ki ehl-i nazmuñ mîr-i sūḥanveridür [g.23/6]

Şair, el değmemiş fikirlerini şiirlerinde dile getirdiğini ve her gece gaflet uykusuna dalmaktan da bu şekilde kurtulduğunu ifade etmektedir:

Baňa bu devlet yeter **Mîrek** ki fikr-i bikrile

Ĥî`ab-ı ğafletden beni her şeb ider bîdâr şî`r [g.16/5]

Emîrek, sevgilinin mis kokulu saçını şiirle vâsf ederken bunu bir attarın saf anberi satar edasıyla yaptığını şöyle dile getirir:

Vaşf ider ğîsû-yı müşĝîniñ **Emîrek** şî`rle

Şanki bir `atğardur kim `anber-i sârâ şatar [g.10/7]

Şair, sözlerinin yakıcı olduğunu ve Acem şiirinin tercümelerine benzediğini ifade eder:

Yandurdu bizi çâşnî-i süzıla **Mîrek**

Beñzer bu ğazel terceme-i şî`r-i `Acemdür [g.20/7]

Emîrek, aşağıdaki beyitte kendini eleştiren dönem şairlerinden korkusunun olmadığını dile getirir:

Yoğ bâki **Mîrek**üñ şu`arâ-yı zamāneden

Tîĝ-ı zebânı gerçi şola sağa şaldılar [g.11/7]

Ulaşılan kayıtlara göre Emîrek, Kanûnî Sultan Süleyman döneminde caize alan şairlerdendir. Şair, saraya sunduğu şiirleri karşılığında H.937-940/M.1531-1533 yılları arasında toplam 2000 akçe nakdiyye elde etmiştir (Erünsal, 1984: 7-17). Bu hususta şairleri himaye eden İbrahim Paşa ve İskender Çelebi döneminin son bulup Ayas Paşa ve Mahmud Çelebi zamanının gelmesiyle şairlerin caizeleri ve salyaneleri kesilmiş bu durumu eleştiren Emîrek, şu kıtayı söylemiştir:

Kand-i la`lin virmedi `uşşâka dil-ber câ`ize

Gayra ammâ kim virür her dem mükerrer câ`ize

Himmetün yanında mahsûl-i `Arab ednâ kerem

Cenb-i lutfunda harâc-ı Rûm kemter câ`ize

Bahşî-i nakd isteyen baksun cebînün ayına

Gün yüzün görsün görem diyen musavver câ`ize

Şâ`ire idüp `atâ virdi peyem-ber câ`ize

Niçün olmadı bana bilsem musahhar câ`ize

Câ'ize irmezse ger meddâh-ı şâ'ir-pîşeye

Sîm-i eşkiyle yiter ruhsâre-i zer câ'ize

Hâzin-i defter katında cûd kim isrâf ola

Oldugından n'oldı pür-dîvân u defter câ'ize

‘Ömrini kes yâ İlâhi kâtı’ un kim itdi men’

Olmuş iken cümle yârâna mukarrer câ'ize (Kılıç, 2010: 377-378).

2.4. Diğer Şairlerle İlişkisi

Emîrek'in etkilendiği şairlerle ilgili olarak Sâfî (Kâsım Paşa) ve Mesîhî kaynaklarda ulaşılabilen kişilerdir. Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde bu şairlerin şiirlerine yazdığı birer adet nazirenin matla beyitleri şöyledir:

Sâfî Kâsım Paşa

Yüze yüz dilerse gül yüzüñ gülzâr ile

Odlara yanmak gerek bülbül gibi gül zâr ile (Köksal, e-kitap: 1340)

Emîrek

Açılır gönlüm benüm ol serv-i gül-ruhsâr ile

Gonçe gibi gerçi pür-hündur cefâ-yı yâr ile (Köksal, e-kitap: 1343)

Mesîhî

Ögerseñ ög şarâb-ı dilgüşâyı

Ki bir tutar kamu yohsul u bayı (Köksal, e-kitap: 1769)

Emîrek

İdersin ‘âşıkâ cevri ü cefâyı

Kılursın gayrıya mihr ü vefâyı (Köksal, e-kitap: 1770)

Emîrek'in etkilediği şairler hakkında ise Âşık Çelebi'nin “*Yetîm-i merhum dahı ana mukallid idi.*” kaydı bulunmaktadır. Bu kayıttan şairin Emîrek'e özendiğini ve onun gibi şiir yazmaya çalıştığını çıkarmak mümkündür (Kılıç, 2010: 372).

Âşık Çelebi'nin verdiği bilgilerden Emîrek'in Hayâlî ile arasının iyi olmadığını anlayabiliriz. Emîrek, *Rumeli Defterdarı İskender Çelebi, Hayâlî denen o murdarı terbiye etti* diyerek Hayâlî'den pek de hoşlanmadığını ifade etmektedir:

Şol Sikender Çelebî Rûmili defterdârı

Terbiyet itdi Hayâlî denen ol murdârı (Kılıç, 2010: 379).

Âşık Çelebi'nin bulunduğu bir mecliste Emîrek, hasedinden Hayâlî'nin aşağıdaki beytini Farsçaya çevirerek beyti eski İran şairlerinin yazdığını ve Hayâlî'nin bu beyti onlardan tercüme ettiğini söyleyip meclistekilerin birçoğunu bu duruma inandırmış ve Hayâlî'yi canından usandırmıştır:

Çeşm-i Mecnûn şod hayâl-i Leyliyeş râ cilvegâh

Merdüm-i sahrâ-nişîn râ hâne mî bâşed siyâh

(*Mecnun'un gözü Leyla'nın hayaline cilvegah oldu. Çölde yaşayan insanın gözbebeğinin siyah olması gerekir.*) (Kılıç, 2010: 1569).

Metin

1

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 ' İşret u İř-1 cihân řâhâ müdâm olsun saña
Mâh-1 devrân sâķî vü ĥurřîd câm olsun saña
- 2 Tâ kıyâmet âsitânuñda eyâ ' âlî cenâb
Çarĥ-1 kemter bende vü aĥter ġulâm olsun saña
- 3 Şehsüvârâ şaydgâha ' azmüñ olduĥça şikâr
Geh tezerv [ü] ġâh kebk-i ĥoř-ĥırâm olsun saña
- 4 Gerçi encüm çok velî ĥurřîd-i ' âlem-tâb bir
Salĥanatda sen müsellemsin selâm olsun saña
- 5 Salĥanat bâġı dıraĥtı üzre yâ Rab şol iki
Mîve-i řâĥ-1 sa' âdet ber-devâm olsun saña
- 6 ' Âşıkı her dem ırâqdan baĥdurup aġyârıla
Ger iĥerseñ bâdeyi sâķî ĥarâm olsun saña

- 7 Bezl ü cūduñ şekkeristānında ƙo ey şāh kim
Bende **Mirek** tūḡi-i şīrīn-kelām olsun saña

2

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ey dehānuñ dürci derc-i ' ilm-i *Esrāru'l-Ġuyūb*
V'ey ḥaṭ-ı la' lūñ kitābı nüshā-yı *Ķūtü'l-Ķulūb*

- 2 Ejderūñ kaç başı var öyküñe mār-ı zülfüñe
Günde yüz ƙan itmede ey şāh-ı ḥübān-ı ğazūb

- 3 Şāh-ı ' aşƙam oldı meydān-ı muḥabbetde baña
' Anberīn ğīsūsı çevġān ğabġab-ı sīmīni toḅ

- 4 Ṭal' atın pūşide ƙıldı ḥaṭṭ olaldan āşikār
Şām irişdükte ne tañ ger āfitāb itse ġurūb

- 5 İrdüġine ābveş meyl itmese ġülzārda
Bāġbān **Mirek** nihālūñ pāyına urmazdı çüb

3

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şoḥbet-i aḥbābdan çeksek melāl olmaz ' aceb
Sendeyise ṭab' -ı nazük bizdeyise yoġ edeb

- 2 Bāġ-ı ḥüsnuñ seyrini cān itmesün mi ārzū
Naḥldür ƙadd-i dil-āvizūñ leb-i la' lün ruṭab

- 3 Nil-i eşküm çüb kıaddümle berâber olduğın
Görüp ol Yūsuf-ruḡ aydur isteve'l mā ve'l-ḫaṣeb³
- 4 Neyleyem hem-şoḫbeti gündüz gice hem-ḫāneyi
Zülf ü ruḫsāruñ ğamı çün mūnisümdür rüz u şeb
- 5 **Mirek**-i bī-çāreye dilber seg-i kūyum dimiş
Olmaya yārān içinde aña bundan ḫoş laḫab

4

mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilātün
müctes . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Muğanniyā niçe bir nāle-i firākıla şoḫbet
Demidür eyleriseñ nağme-i ' irākıla şoḫbet
- 2 Firākı cānuma geçdi müyesser ola mı yā Rab
Yine o dilber-i ḫoş-tab' -ı ḫoş-mezākıla şoḫbet
- 3 O mihr-i rü-yı zemīn sāyesinde yok nigerānum
Ger itmesem ḫamer-i tāk-ı nüh revākıla şoḫbet
- 4 Bilür-ı sâ' idi seyrine baḫt olaydı müsâ' id
Düşeydi bir dem o sākī-i sīm-sākıla şoḫbet
- 5 Yüri ḫuzūruña var zevḫimüzde ḫo bizi şūfī
Ki şāf dillerile eyleme nifākıla şoḫbet
- 6 Raḫīb-i düşmenile itme gel mu' āşeret ey dost
Degül çü ' ākıla lāyık ki ide ' āḫ-ıla şoḫbet

³ "Su ve çubuk aynı seviyeye geldi."

- 7 ‘Azāb-ı nār[1] ҡo ol hūrveş nigārıla vā‘ iz
Behişt-i ‘ālemidür itmek iştiyākıla şoĥbet
- 8 Gören ĥayāl-i vişālūñle ‘ıř u ‘ iřret ü zevķüm
Bilür ne yüzden olur cem‘ -i iftirākıla şoĥbet
- 9 Ĥabīb şoĥbetine düşdi **Mirekūñ** yolu nāgeh
Ki ittifākī düşer olmaz ittifākıla şoĥbet

5

mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Ciger pergālesi zaĥm-ı eceldin bolġalı nā-būd
Közümge körgüzür her ġonçe bir peykān-ı ĥün-ālūd
- 2 Çeh-i Ken‘ ān ara Ya‘ ķüb peydā ķıldı mefķūdın
‘Adem rāhı ara veh kim maña peydā imes mefķūd
- 3 Lebi hicride bar min zülf-i şāhid ķaydın dil-gİR
Ki öz cānıdın ayrılġan bolur mu ‘ömrđin ĥořnūd
- 4 Ğam u miĥnet şebide derdlıġ efsāne ġüş itsem
Ĥuťür eyler hem ol dem ĥāťırına ķıřřa-i ma‘ hūd
- 5 Ni tang rūĥumga ger ehl-i semā ser-ber-zemİN
‘Aceb irmes melā‘iķ ĥaylıġa bolsa ni yir mescūd
- 6 Belā kühsārıda Ferhād-sān boldum besİ nālān
Fiġān ki_ol seng-dilge ķılmas irmiř nāle hergiz sūd
- 7 Köngülni ķılma bed dest-i ķazādın ser-nüvişt irse
Emirek çün ĥudādın bendege yitgen irür bihbūd

6

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Kesme ey ğam ben muķīm-i beytü'l-aḫzāndan ümīd
Hicr-i Yūsuf kesmedi Ya' kūb-ı Ken' āndan ümīd
- 2 Būs idüp cān la' lūñi dil zülfüñe bend olduđı
Bu ki 'ömr-i cāvid ider āb-ı ḫayvāndan ümīd
- 3 'Āşıka Şīrīnlıkdür kūḫkenlikden murād
Ṭālib-i gevher olan eyler belī kāndan ümīd
- 4 Nā-tüvān göñlüm devā-yı vaşl-ı cānāndan cüdā
Güyyā bir ḫastedür kim kesdi dermāndan ümīd
- 5 Būy-ı luṭf itmez recā **Mirek** dil-i ađyārdan
Ğonçe eyler mi kişi ḫār-ı muđaylāndan ümīd
- 6 Ḫātem-i la' lūñden ister dil ḫaṭuñ mānendi kayd
Mūrçe ḫaṭ' eylemez mühr-i Süleymāndan ümīd

7

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 'Āşık öldürmekdür ol şimşir-i 'uryāndan ümīd
Başa gün toğmağdur ol ḫurşid-i raḫşāndan ümīd
- 2 Ṭiğ-ı berç-i yārdan kesmez recā bir dem göñül
Mü'min olan ḫaṭ' ider mi nūr-ı imāndan ümīd
- 3 Şaḫladı deryā-yı eşk içre beni girdāb-ı ğam
Ḫalmadı ḫurtulmađa veh kim bu ṭūfāndan ümīd

- 4 Bende **Mirek** luḡ umar geldi der-i iḡbālũne
Bu gedā itse n'ola ol bāb-ı iḡsāndan ümīd
- 5 Ḥ'an-ı vaşla mihmān eyle ḡalīlüm 'aşıḡı
Kim rızā-yı dostdur dũnyāda mihmāndan ümīd

8

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ergānũnı meclis-i ḡamda fiḡānum şandılar
Eşḡ-i ḡũnini şarāb-ı erguvānum şandılar
- 2 Nālemũñ 'ayyũḡa çıḡduḡın işidüp ehl-i derd
Zühreyi bezm-i felekde hem-zebānum şandılar
- 3 Ḡurre-i māhı gören bārīk-bīnler çarḡda
Çarḡ urup raḡş iden ol ebrũ kemānum şandılar
- 4 Pend-gũlar 'aşıḡuñ bāzārını bilip tebeh
Cān virüp derd almaḡuñ sũdun ziyānum şandılar
- 5 Uçuranlar böyle nesr-i řāyiri **Mirek** meger
Nüşā-i inşā-yı mīr-i nũktedānum şandılar

9

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bũse umsam cām-ı la' linden dehānı lā şatar
Baña lā agyāra ammā řāfi-i şahbā şatar
- 2 Mũşteriye şar şatar engüşteri-i la' l-i yār
N'ola kıymetlendirürse gevher-i yektā şatar

- 3 Virmedügi bu metâ^c -1 vaşlı cān naqdine dost
İstemez alçağ bahā ol h̄^āce kim kālā şatar
- 4 Yārdan terciḥ ider sīm ü zeri tācir belī
Yūsuf ise bendesini ^cāşık-ı dünyā şatar
- 5 Ol şeh-i h̄übāna ^carz itse sözün **Mirek** n'ola
Kim güle ḥüsn-i edāyı bülbül-i gūyā şatar

10

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ğamzeyile ^cāşıkın ki_ol nergis-i şehlä şatar
Bendeyi gūyā ki āgāh itmedin mevlā şatar
- 2 Cān dehānuñla miyānuñ vaşf ider gör eblehi
Ḥalka nā-mevcūd ider ta^c rīf ü nā-peydā şatar
- 3 Aña dirler h̄^āce kim naqd-i vücūdın ḥarc idüp
Çārsū-yı ^caşqda ^cuqbā alur dünyā şatar
- 4 Cevr idüp göñlüm evinden çıkma gel a nev-civān
^cAql-ı pīri oñmaduğ dir aña kim me^cvā şatar
- 5 Yarı şayd itse ^caceb mi şā^cir-i şīrīn-kelām
Māyil olur tıfl lābüd aña kim ḥelvā şatar
- 6 Dil ḥaṭuñ ^cuşşāqına h̄^ān-ı vişālūñ yād ider
Bir ^cacemdür āş-pez bengilere buğrā şatar
- 7 Vaşf ider gīsū-yı müşginiñ **Emirek** şī^crlle
Şanki bir ^caṭṭardur kim ^canber-i sārā şatar

11

*mef' ulü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün**mużâri' - - . / - . . . / . - - . / - . -*

- 1 Ol-dem ki muţma 'inneyi uçmağa şaldılar
Nefs-i behimiyi de bu oţlağa şaldılar
- 2 Ehl-i hevāya āteş olup cāy-gehleri
Kendülerini şu gibi toprağa şaldılar
- 3 Şol reh-revān ki cehlile çalmadılar geçit
Koyup tarîk-i eslemi batağa şaldılar
- 4 Pāk oldılar güneş denesinden şu zümre kim
Cürm-i vücūdı mağsel-i debbāğa şaldılar
- 5 Hālîk çü bildi balık eger bilmese ne ğam
Anlar ki eylik itdiler ırmağa şaldılar
- 6 Hergiz çanā' at itmediler şeh selāmına
Şunlar ki peyk-i himmeti otağa şaldılar
- 7 Yok bāki Mirekūñ şu' arā-yı zamānedən
Tîĝ-ı zebānı gerçi şola sağa şaldılar

12

*fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilün**Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -*

- 1 Bende miskîn ki ğam-ı faqrıla beñzi kehdür
Şanma miskîn anı ol iki cihāna şehdür
- 2 Müntehā ni' metidi cāh eger olmasa çāh
Cāme-i fāhiridi ' ömr velî kütehdür

- 3 Kūr-dil behcet-i ma' nāyı ne bilsün nitekim
Mubşırāt olmaz ihsās şu kim ekmehdür
- 4 Rehzen-i miḥnet u endūha refik oldı şu kim
Kārbān-ı ğamıla hem-sefer ü hem-rehdür
- 5 Fitne-engīz olanı şanma **Emīrek** ādem
Ehl-i cennet olanuñ bişteri eblehdür

13

mef' ulü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün
muzāri' - - - / - . - . / . - - - / - . -

- 1 Bu kaşr-ı zer-nigār ki devlet maḳāmıdır
Çarḫ-ı bülend saḳfi vü ḫūrşid cāmıdır
- 2 Eflāke beñzese n'ola bu menzil-i refi'
Mismārıdır sitāreleri meh ruḫāmıdır
- 3 Beyt-i ' atik olursa n'ola bu maḳām-ı nev
Kim mehbiṭ-i melā' ike bālā-yı bāmıdır
- 4 Zibā ḳafeslü manzaralar içre şāhibi
Reng'in edālı tūṭi-i şir'in-keḷāmıdır
- 5 **Mirek** zücāc-ı cāmunuñ evşāfin eyle şāf
Tā nazm-ı pāküñe diyeler şi' r-i Cāmıdır

14

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün
Remel - . - - / - . - - / . - - - / - . -

- 1 La' l-i cān-baḫş-ı dehān-ı yārdan dil cān umar
Ḫastedür dārü' ş-şifā-yı ğaybdan dermān umar

- 2 Beñleri cem‘ iyyetinde dil qarār itmek diler
Gör bu miskîni ki taht-ı mülk-i Hindistân umar
- 3 Şām-ı zülfeyninde diller avlamak ister gözi
Bir kerîmü’ş-şāndur kim giceler mihmān umar
- 4 Yārumı benden cüdā itmek diler bî-dīn raķīb
Gūyiyā iblîsdür kim almağa îmān umar
- 5 Gözlerüñ cem‘ itmek ister **Mirek**-i dīvāne gör
Ki_ol şeh-i bî-dāda ‘ arz-ı hāl içün dīvān umar

15

fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Olmasa ey müdde‘î ger şîve-i ebrār şi‘r
İstimā‘ eyler midi hiç Aḥmed-i Muḥtār şi‘r
- 2 Münker ü menhî imişse nazm-ı şi‘r olur mıdı
Kār-ı Mollā fikr-i nazm u güfte-i ‘ Atṭār şi‘r
- 3 ‘ Aql mi‘ yārında bî-ķadr olsa söz dinür midi
Maḥzenü’l-Esrār nazm u *Tuḥfetü’l-Aḥrār* şi‘r
- 4 Şa‘rdan fark itmeyen şi‘ri şaķalı bitdi dir
Rū-yı şāhid-vār ‘ arz itse ḥaṭ-ı jengār şi‘r
- 5 Nazm-ı gevher-bār ķadri ehline ma‘ lūmdur
Gerçi ḥarmühreyle birdir şimdi gevher-bār şi‘r
- 6 Vezn-i ṭab‘ olsa ğazel nazm eylemek āsān veli
Dil-pesend olur mı **Mirek** olmasa hemvār şi‘r

هكمت - Hikmet - حکمت

16

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Çün didi tekrār o şāhib-devlet-i bīdār şî' r
Ben de hem terk-i edeb idüp didüm tekrār şî' r
- 2 Sözlerüm bī-süzıdı yār olmasa şā' ir şî' ār
Beytimi ma' mūr idi ger olsa bī-mi' mār şî' r
- 3 Güyiyā ehl-i ʔarabdur meclis-i ' uşşāqda
Kim ider her dem edā-yı nağme-i mizmār şî' r
- 4 ʔab' -ı bāğı kim revāndur āb-ı nazmı gösterür
Şīve-i *cennāti tecrī tahtehe' l-enhār^d* şî' r
- 5 Baña bu devlet yeter **Mirek** ki fikr-i bikrile
H' āb-ı ğafletden beni her şeb ider bīdār şî' r

17

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Şu şāhib-ma' rifet dilber kim anuñ adı Fāyıqdur
Kemāl-i devlet ü iqbāl ü ' izz ü şānı lāyıqdur
- 2 ʔul olsa ol efendi ʔañ degül kim bu cihān içre
ʔul olduğı için Yūsuf da maħbūb-ı ğalāyıqdur
- 3 Görelden yüzünü dilden çıkardum ğayreti zīrā
Hemān ' aşq u muħabbet didüğüñ terk-i ' alāyıqdur

⁴ "Altlarından ırmaklar akan cennetler vardır." Kuran, 2/25

- 4 Görüp nesrinden dil yeg götürür verd-i ḥandānın
Meger kim lālegün ruḥsārı ol servūñ şaḳāyıḳdur
- 5 Miyān u la‘ ldür endişesi ‘ aḳl u dil u cānuñ
Emîrek ezkiyā olanlaruñ fikri daḳāyıḳdur

18

mef‘ülü/ fā‘ilātü/ mefā‘ilü/ fā‘ilün

muzāri‘ - - - / - - - / - - - / - - -

- 1 Şevḳ-i lebüñle çeşme-i ḥışmum müdām aḳar
Zülf ü ruḥuñ ḡamıyla yaşum şubḫ u şām aḳar
- 2 Raḫbü’l-lisān olup söze geldükçe ol dehen
Güyā ki ḥavz-ı ravzada ke’s-i kirām aḳar
- 3 La‘lîn-ḳadeḫdür ol leb-i meygün ki ‘āşıḳa
Düşnām virdüḡince mey-i telḫ-kām aḳar
- 4 Gözüm yaşı dükendi vü yetdi dem-i ecel
Çün vaḳt irişdi şîşe-i sâ‘at tamām aḳar
- 5 **Mîrek** gibi iderse n’ola ḥalḳ cān revān
Ki_ol serv-ḳadde cān u dil-i ḥāş u ‘ām aḳar

19

mefā‘ilün / mefā‘ilün / fe‘ülün

hezec . - - - / . - - - / - -

- 1 Ḳatı çoḡıdı bu cevr ü sitekler
Ne zaḫmetlerdi bu luḫf u keremler
- 2 Çekelüm cānumuz çıḳsun efendi
Ḡamuñdan miḫnet ü derd ü elemeler

- 3 Begüm sen şādumān ol kim dil ü cān
Ġam u endūhuñıla muġtenemler
- 4 Olupdur leşker-i eşküm revāne
Açaldan şu‘le-i āhum ‘alemler
- 5 Yaşuñ gevherlerin ġarc eyle **Mirek**
Ki bir manķūra geçmez mi diremler

20

mef‘ülü / mefā‘ilü / mefā‘ilü / fe‘ülün

hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 ‘Aşķuñda ġaraż çāşnī-i derd ü elemdür
Yoķsa ġüzelim devlet-i ġüsnüñde ne kemdür
- 2 ‘Ālem pür iken ni‘met u nāzıla ‘aceb kim
Ķüt-ı dil-i ‘āşıkça hemīn miġnet-i ġamdur
- 3 Bir ġünlük olan beglige beglik dinilür çün
Vaşl-ı ruġ-ı cānāna dime biş ya kemdür
- 4 ‘Uşşāķ maķāmında baña ey ney-i nālān
Sen hem-dem olursañ daġı ‘ālemde ne ġamdur
- 5 Ağyāra vefā vü kerem ü luġf u mürüvvet
Aġbāba cefā vü elem ü cevr ü sitemdür
- 6 ‘Uşşāķa vefā yirine cevr ü sitem itmek
Lāyık mı efendi aña kim ehl-i keremdür

- 7 Yandurdı bizi çāšnī-i sūzıla **Mirek**
Beñzer bu ğazel terceme-i şi‘r-i ‘Acemdür

21

fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Dehr-i bāġı içre kim bād-ı ħazān ħizān olur
Çehre-i zerdüm gibi berg-i rezān rīzān olur
- 2 Tā ölünce ey gönül zārılık it şimden girü
Güldeñ ayru bülbülün çün kim işi efgān olur
- 3 ‘Ākıbet ebr-i bahārī kanlar ağlar üstine
Bu gülistān içre her kim gül gibi ħandān olur
- 4 Ger pelās-ı faqr giyse egnine lāyık durur
Pādişāhī kim libās-ı ‘ömrden ‘uryān olur
- 5 Şol kadar ħün-ābeler yuđdum ki **Mirek** hecrile
Çanda kim tamlarsa yaşum la‘lile mercān olur

22

fe‘ilātün/ fe‘ilātün / fe‘ilün

Remel . . - - / . . - - / . . -

- 1 Ey benüm rüh-ı revānum Ca‘fer
Tenüm içindeki cānum Ca‘fer
- 2 Göñlümün ħānesini cāy edinen
Cigerüm cānum u kanum Ca‘fer
- 3 Tır-i ġamzeyle iden dillere rāh
Çam-ı ebrūsı kemānum Ca‘fer

- 4 Hüsni āfākı tutan mihr gibi
Yūsuf-ı devr-i zamānum Ca' fer
- 5 Gül-i nev-bāve-i gülzār-ı behişt
Gönçe-i bāğ-ı cinānum Ca' fer
- 6 Bir dem açılmağičün bu dil-i teng
Söyle ey gönçe dehānum Ca' fer
- 7 **Mireki** cānıla benden bil eyā
Dil seririndeki cānum Ca' fer

23

mef' ulü / fā' ilātün / mef' ulü / fā' ilātün
muzāri' - - . / - . - - / - - . / - . - -

- 1 Cān cevher-i mücerred ten bir qurı deridür
Kim rühdur Mesihā bu cism anuñ ħaridur
- 2 Eydür ki ehl-i da' vā ma' nī ħalenderiyem
Bu ħavlī rāst eydür ma' nī ħalenderidür
- 3 Şol nīk-baĥt zen kim olur dürüst-peymān
Zen dime aña zinhār ol sözünüñ eridür
- 4 Dīvāne dil olur mı rübāh-ı ' aĥla naĥcīr
Ki_ol ' aşĥ bīşesinüñ şīr u ħazanferidür
- 5 Lāf-ı kemāl ururmuş dirler **Emirek** için
Noĥşānı çoĥdur ammā ol ' aybdan berīdür
- 6 Erbāb-ı ' aşĥ içinde faĥr oldı faĥri anuñ
Gerçi ki ehl-i naĥmuñ mīr-i sūĥanveridür

- 7 Fāriğ durur cihānuñ la‘l u cevāhirinden
Eşk-i nedāmet anuñ yāķūt-ı aķmeridür

24

mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Meh ü ħurşid dirler biri birine muķābildür
Biri anuñ Süleymān Şāhdur birisi Fāzıldur
- 2 Ne yüzden zıkr idem vaşf-ı cemīlin ol iki ħūruñ
Ki biri Ħüsrev-i ħübān biri Şirīn-şemāyıldür
- 3 Birinüñ luţf-ı ŧab‘ olmuş şi‘ārī şi‘r u inşāda
Birine kesb-i fażl u ma‘rifet taķşil ħāşıldur
- 4 Birinüñ çeşmi şayyād u birinüñ ħamzesi cellād
Biri şan‘ atda üstād u biri fenninde kāmıldür
- 5 Ħudā baġışlasun birbirine ki_ol şāh-ı ħübānuñ
Emirek bendesine dilleri fi‘l-cümle māyıldür

25⁵

mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bize mihr eylemez ol bī-vefā aġyāra māyıldür
Ķılıc gibi demādem ķolı boynına ħamāyıldür

⁵ Sayfa sonunda reddade bulunmasına karşın mecmua sona erdiğinden dolayı şiir eksiktir.

- 2 Temāşā-yı ruḥun seyr itmege zülfi ḳomaz ey dil
Seḫāb-ı tîre gibi pertev-i ḥurşide ḫâyildür
- 3 Bize cān naḳdine bir bûse[ye] biñ dürlü nāz eyler
Velikin rāyegān şayd olmağa aḡyāra ḳâyildür
- 4 Bu fānî gülsitān içre gönül bâḳîye vir bülbül
Ki ḫüsn-i ‘ārızî ‘aşḳ-ı mecāzî cümle zâyildür

Sonuç

Türk edebiyatı tarihi içerisinde altı yüz yıllık birikime sahip olan divan edebiyatının yeri ve önemi yadsınamayacak kadar büyüktür. XVI. yüzyılda Bâkî ve Fuzûlî gibi şairler sayesinde şekil ve muhteva açısından mükemmelliğe ulaşarak en olgun eserlerin ortaya çıkması bu zirve dönemde Emîrek gibi birçok şairin gölgede kalmasına sebep olmuştur. Şimdiye kadar Emîrek’in hayatı hakkındaki değerlendirmelerin tezkireler ve bazı mecmualarda bulunan sınırlı sayıdaki şiirlere bakılarak yapılmasından dolayı şair, hak ettiği değeri görememiştir. Divanının varlığı söz konusu olduğu halde bu eser şimdiye dek ele geçmemiş veya günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu durumdaki şairlerin şiirlerine ulaşma hususunda da bizlere yardımcı olan yegâne kaynaklar mecmualardır.

Mecmualar, divan edebiyatı sanatçılarının bilinmeyen şiirlerini ortaya çıkarması yönüyle oldukça önemli kaynaklardır. Çalışmamızda Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi 24431/2 numarada kayıtlı mecmuada XVI. yüzyıl şairlerinden Emîrek’in yirmi beş adet Türkçe şiiri araştırmacıların ilgisine sunulmuştur.

XVI. yüzyıl divan şairlerinden olan Emîrek, şairliğinin yanında çeşitli ilim ve sanat dallarındaki hünerleriyle de sarayın ilgisini çekmeyi başarmıştır. Şairin ismi Mustafa’dır. Şiirlerinde Emîrek veya Mîrek mahlasını kullanmıştır. Babası dönemin önemli Acem hekimlerinden Molla Üveys’tir. Şair, anne tarafından Seyyid soyuna dayanmaktadır. Acemzade Hekim olarak da anılan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri tam olarak bilinmeyen şairin şiirlerinden yola çıkılarak İstanbul’da doğduğu sonucuna varılabilir.

Emîrek, şairliği yanında tıp, felsefe, müzik ve hat sanatında olan maharetleriyle çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. Sarayda baştabiplik görevinde bulunan şair, müzik bilgisi ile de meclislerin vazgeçilmez hanende ve sazandelerindedir. Tezkire yazarları onun mahir olduğu bütün alanlarda kibirli tavırlar sergilediği konusunda hemfikirdir.

Emîrek'in diğer alanlardaki hünerleri gibi şairliği de biyografik kaynaklarda övülmektedir. Şair, Arapça, Farsça ve Türkçe'nin inceliklerine vakıf olması hasebiyle bu dillerde çok rahat kalem oynatmış özellikle kaside ve mülemma (karışık dilli) tarzda yazdığı başarılı şiirlerle dikkat çekmiş ve bu yönüyle dönemin diğer şairlerinden ayrılmıştır. Saray çevresine yakın olan şair, devlet büyüklerine kasideler sunmuş bunların karşılığında caizeler almıştır.

Âşıkâne bir üslûba sahip olan şair, şiirlerinde dini-tasavvufi öğeleri, sosyal hayatla ilgili unsurları, atasözlerini, deyimler ve kalıplaşmış ifadeleri de ustalıkla kullanmıştır. Çağatay Türkçesi ile şiir yazma geleneğine uyarak bu tarzda bir gazel yazmıştır. Şiirlerinde edebi sanatlardan fazlaca istifade eden şairin üslubunda dikkati çeken diğer bir nokta da leff ü neşr sanatına olan düşkünlüğüdür. Şiirlerinde en fazla fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün kalıbını kullanan şair, remel, hezec, muzari ve müctes bahirlerinde sekiz farklı aruz kalıbı kullanmıştır. Gazelleri beş, altı, yedi ve dokuz beyitten oluşmaktadır. Şiirlerinde genel olarak redif kullanan şair, en fazla mürdef kafiyeyi tercih etmiştir.

Divan edebiyatı zincirinin bir halkası olarak gördüğümüz Emîrek, şairliği ve diğer özellikleriyle biyografik kaynaklarda adından övgüyle söz ettirmiş bir sanatçıdır. Özellikle İran asıllı olması ve çeşitli alanlardaki maharetleri onu saraya ulaştıran ve kimi padişahların meclislerinde yer almasını sağlayan unsurlardır. Hiç şüphesiz mağrur bir yapıya sahip olan Emîrek hakkında tezkire yazarlarının olumlu değerlendirmeleri, şairin divan edebiyatındaki yerinin önemini göstermektedir.

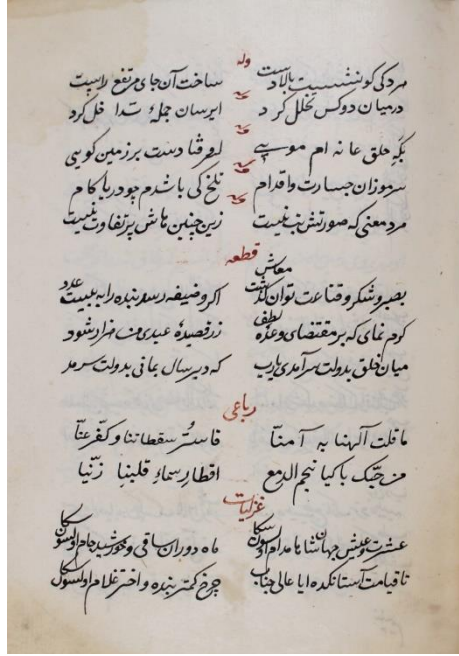
Metin tesis edilirken transkripsiyonu yapılmış çalışmalardan elde edilen manzumeler metne dâhil edilmemiştir. Metindeki şiirler ve beyitler numaralandırılmıştır. Ayrıca çalışmanın sonunda metnin orijinali de verilmiştir.

Kaynakça

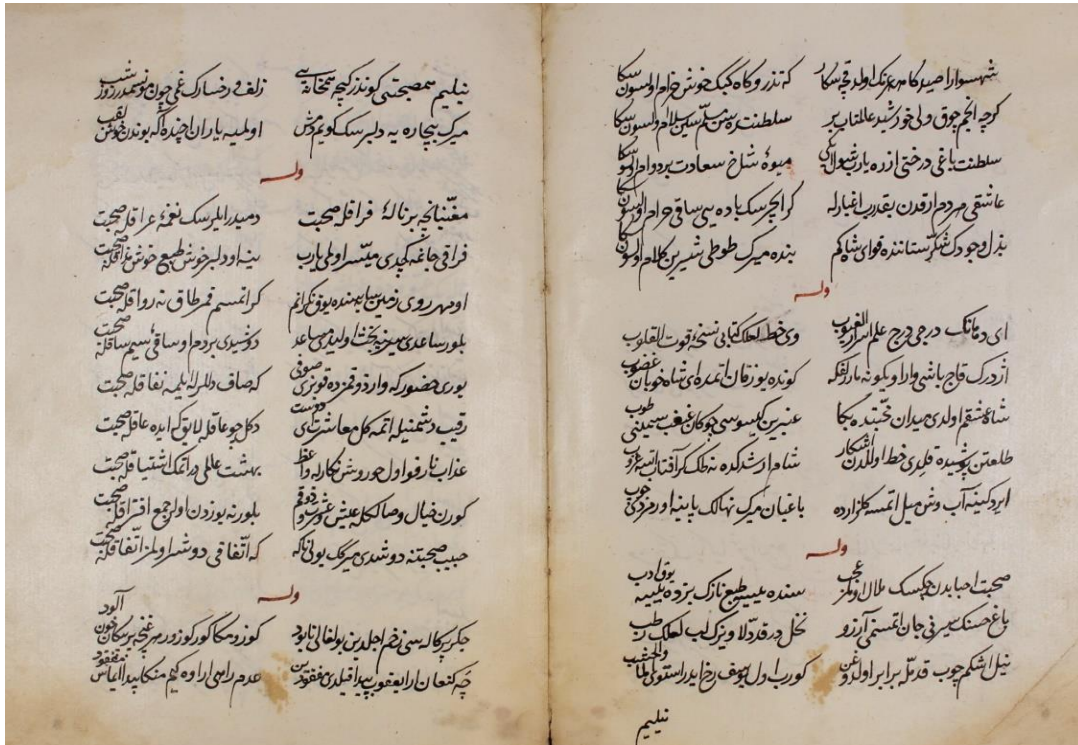
- Açıkgöz, Namık. (e-kitap), Riyâzü’ş-Şuara (Tezkiretü’ş-Şu’arâ), <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 10.10.2019).
- Çavuşoğlu, Mehmet. (2011), “Kanuni Devrinin Sonuna Kadar Anadolu’da Nevayî Tesiri Üzerine Notlar” *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, S 8, s. 23-35.
- Devellioğlu, Ferit. (2007), Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Dosay Gökdoğan, Melek. (2002), “Osman Gazi’den Mehmed Vahideddin’e Osmanlı Bilimi ve Kültürü”, *Türkler Ansiklopedisi*, C 11, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Ersoy, Ersen. (2019), “Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesinde Bulunan El Yazmalarının Dökümü”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S 22, s. 713-1034.
- Ersoy, Ersen. (2012), “XVI. Asır Osmanlı Sahası Şairlerinden Subhî’nin (ö.1548/49) Çağatayca Şiirleri”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S 47, s. 17-37.
- Erünsal, İsmail E. (1984), “Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları II: Kanuni Sultan Süleyman Devrine Ait Bir İn’amat Defteri.” *Osmanlı Araştırmaları*, S 4, s. 1-17.
- İpekten Haluk, Kut Günay, İsen Mustafa, Ayan Hüseyin, Karabey Turgut. (e-kitap), Sehî Beg Heşt-Bihîşt, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=5BCF00B4137E20B49E0B08E33D6892CFCC9410430DD8867B1120D9F9ECE12F3> (Erişim Tarihi: 12.10.2019).
- İsen, Mustafa. (1990), *Latîfî Tezkiresi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kâtip Çelebi. (2014), *Keşfü’z-Zünûn An Esâmi’l-Kütübi Ve’l-Fünûn*, (Çev.) Rüştü Balcı, C 2, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Kayabaşı, Bekir. (1997), *Kâfzâde Fâizî’nin Zübdetü’l-Eş’ârı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya.
- Kılıç, Filiz. (2010), *Meşâ’irü’ş-Şu’arâ: İnceleme-Metin*, İstanbul Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, Harun. (2014), *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’ndeki Musiki Yazmalarının Kataloğu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Köksal, M. Fatih. (e-kitap), Mecma' u'n-Nezâ'ir, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057.mecmaun-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 10.10.2019).
- Kurnaz Cemal, Tatçı Mustafa. (2001), *Tuhfe-i Nâilî Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, C II, Bizim Büro Yayınları, Ankara.
- Kutluk, İbrahim. (1989), *Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ*, C I-II, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Mehmed Süreyya. (1996), *Sicill-i Osmanî*, (haz. Nuri Akbayar), C IV, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Pekin, Ersu. (2012), "Âşık Çelebi'nin Musannifleri, Hanendeleri, Sazendeleri" *Bir Allame-i Cihan Stefanos Yerasimos (1942-2005)*, C 2, Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Sâmi, Şemseddin. (1881), *Kâmûsu'l-A'lâm*, C II, Mihran Matbaası, İstanbul.
- Sertkaya, Osman Fikri. (2004), "Osmanlı Şairlerinde Ali Şir Nevâyî Tarzı ve Nevâyî'ye Anadolu'da Yazılan Nazireler", *Ali Şir Nevâyî'nin 560. Doğum, 500. Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri, 24-25 Eylül 2001*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 129-140.
- Solmaz, Süleyman. (e-kitap), *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733.ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 10.10.2019).
- Sungurhan, Aysun. (e-kitap), *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü's-Şuarâ)*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55835.beyani-tezkiresipdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 10.10.2019).

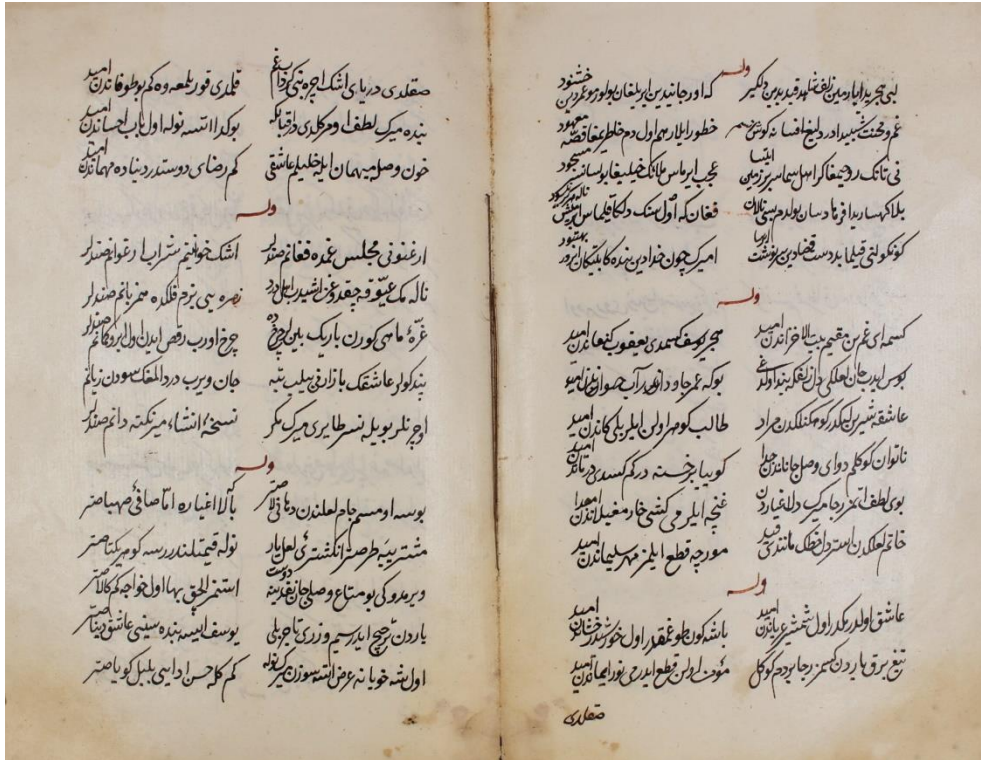
EKLER

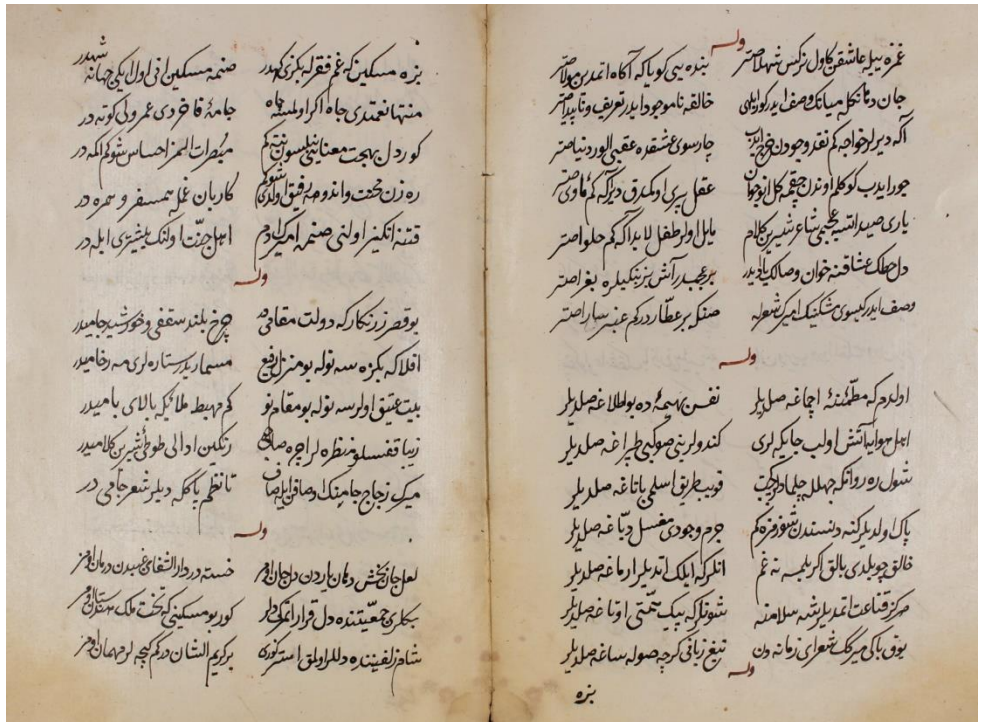
M 125^a vr.

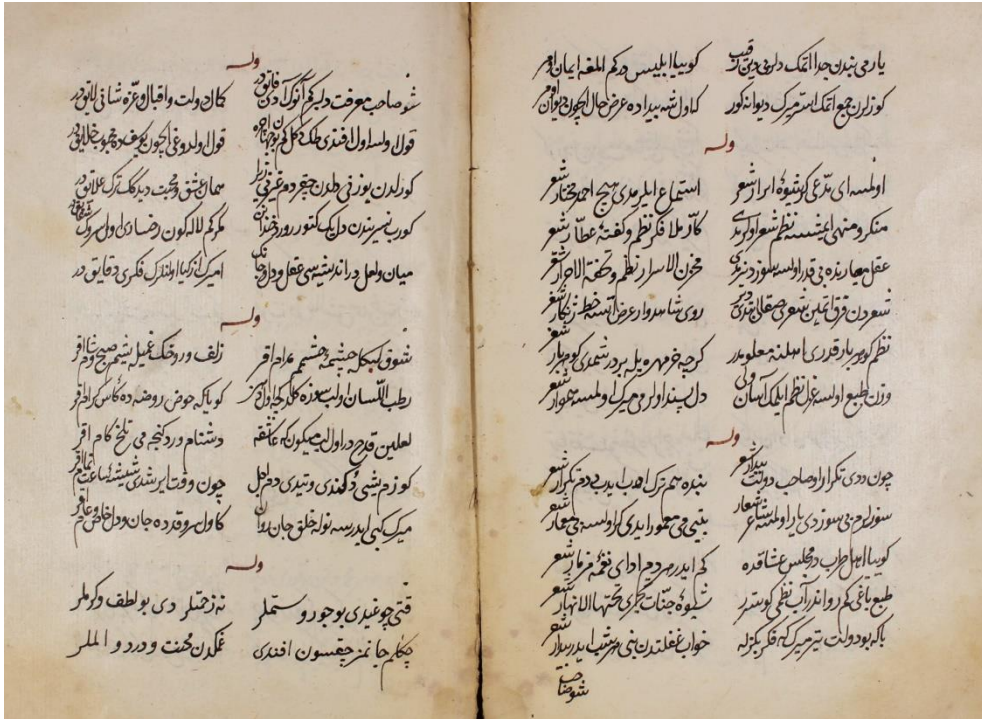
M 125^b - 126^a vr.

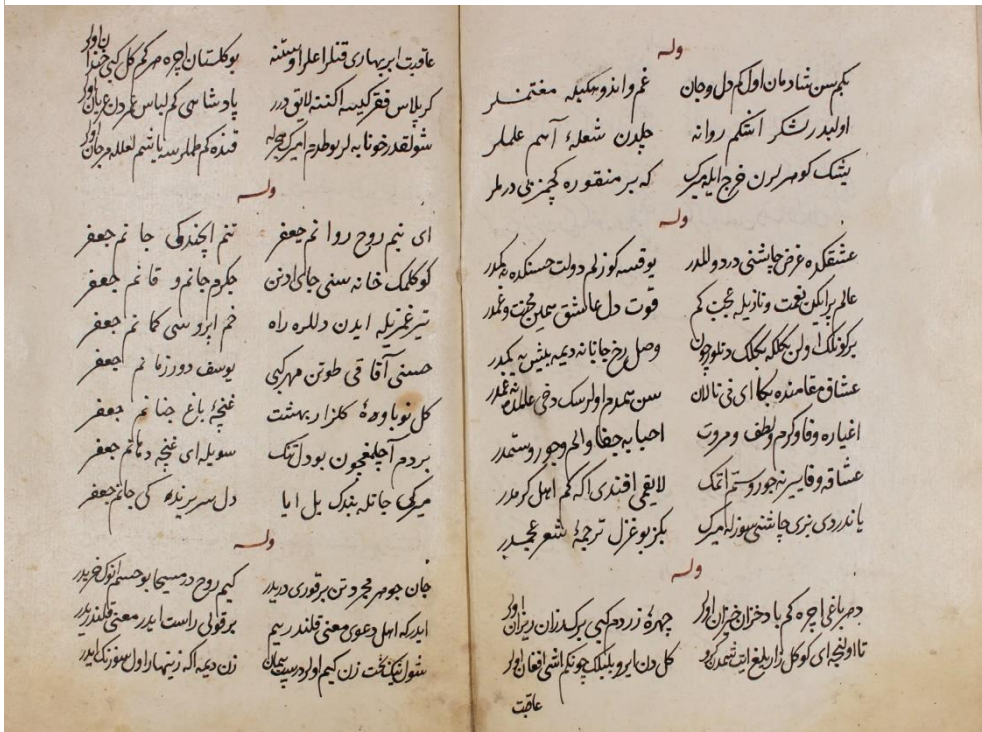
M 126^b - 127^a vr.

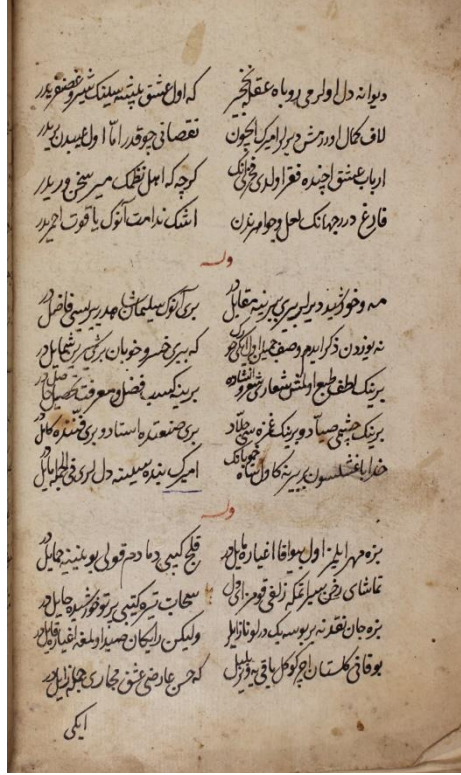
M 127^b - 128^a vr.

M 128^b - 129^a vr.

M 129^b - 130^a vr.

M 130^b vr.